

ارائه مدلی برای تبیین ارتباط بین پایداری نظام کشاورزی با کیفیت زندگی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: دهستان میانده شهرستان فسا)

محمد رضا بسحاق^{۱*} - احمد تقدیسی^۲ - حمزه رحیمی^۳

۱- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

۲- استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

۳- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۰۴/۱۲ | صص ۳۸-۲۷ | تاریخ تصویب: ۱۳۹۲/۰۸/۰۲

چکیده

هدف: در این پژوهش ارتباط کشاورزی پایدار با کیفیت زندگی در مناطق روستایی دهستان میانده شهرستان فسا مورد توجه است.

روش: روش تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی و پیمایشی است که آمار و اطلاعات از طریق روش‌های میدانی جمع‌آوری گردیده‌اند. جامعه آماری این تحقیق سرپرستان خانوارهای روستایی دهستان میانده شهرستان فسا هستند که با استفاده از فرمول کوکران، از بین آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۲۱۸ نفر انتخاب شد و با ابزار پرسشنامه مطالعه شدند. برای تشخیص پایایی پرسشنامه‌ها ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردیده است که نشان‌دهنده مناسب بودن ابزار پژوهش است.

یافته‌ها: نتایج حاصل که از طریق تجزیه و تحلیل‌های آماری به دست آمده است، نشان می‌دهد که بین توسعه پایدار کشاورزی با کیفیت زندگی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، شاخص‌های جزئی برازش (نسبت بحرانی و سطح معناداری آن‌ها) نشان می‌دهند که همه بارهای عاملی دارای تفاوت معناداری با صفر هستند ($P < 0.05$)؛ در نتیجه، بین متغیرهای مکنون توسعه پایدار کشاورزی و کیفیت زندگی با متغیرهای مشاهده‌گر (ابعاد اجتماعی، اقتصادی، محیطی و کیفیت آموزشی، سلامت و درآمد، کیفیت سکونتگاهی، کیفیت محیطی، زیرساخت‌ها، اوقات فراغت و امنیت) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

محدودیت‌ها: دست‌نیافتن به اطلاعات دقیق در زمینه کشاورزی و کیفیت زندگی از مشکلات این پژوهش است.

راهکارهای عملی: با توجه به یافته‌های تحقیق لزوم توجه بیشتر مسؤولان به کیفیت زندگی مردمی که در مناطق روستایی زندگی می‌کنند، از اولویت خاصی برخوردار است؛ مثلاً وجود مشکلاتی در زمینه مسکن، آب آشامیدنی و برق، ایجاد اشتغال و درآمد، آسفالت جاده‌ها از ضروریات اجتناب‌ناپذیر در مناطق روستایی هستند.

اصالت و ارزش: در زمینه ارتباط بین کیفیت زندگی و کشاورزی تحقیقاتی کمی انجام شده است که این پژوهش در نوع خود نوآوری تلقی می‌شود.

کلیدواژه‌ها: توسعه پایدار، کشاورزی پایدار، کیفیت زندگی، مناطق روستایی، دهستان میانده شهرستان فسا.

۱. مقدمه

۱.۱. طرح مسئله

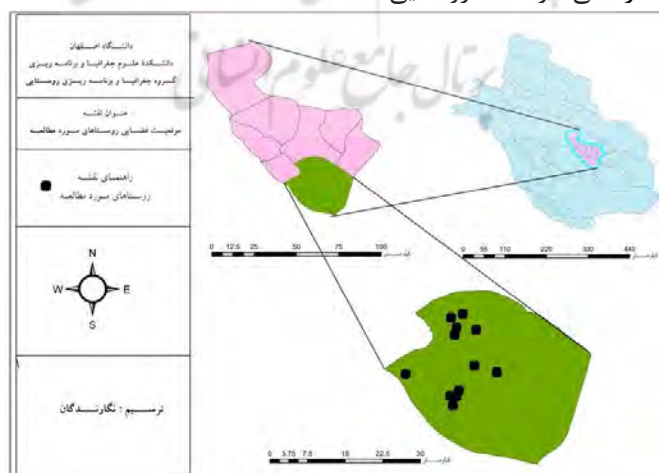
مهم‌ترین چالش جهان امروز، امنیت غذایی و تأمین این نیاز اولیه انسان است (اسیت، ۲۰۰۱، ص. ۱). نبود تعادل بین رشد جمعیت و تولیدات کشاورزی، کشورهای درحال توسعه را با چالشی جدی روبه‌رو ساخته است و فشار روزافزون جمعیت و محدودیت‌های ذخیره غذایی توجه جهانی را به تحقیق درباره محیط، غذا و تغذیه جلب کرده است (بورک، هودا، حمزه، و اعظم، ۲۰۰۵، ص. ۳۰). برخی از محققان معتقد هستند که ریشه‌های مسائل زیست‌محیطی و تخریب آن، در کشورهای صنعتی و کشورهای جهان سوم با هم تفاوت دارند. در کشورهای صنعتی، این مسائل به‌طور عمده ناشی از پیشرفت فزاینده تکنولوژی، تراکم سرمایه تولیدی و مدرنیزه شدن کشاورزی است (التیری، ۱۹۹۲، ص. ۱)؛ درحالی‌که مسائل زیست‌محیطی در جهان سوم را می‌توان ناشی از ویژگی‌های توسعه‌نیافتگی آن‌ها مانند نارسایی‌های غذایی، کمبود مسکن و انرژی، رشد فزاینده جمعیت و دوگانگی اقتصادی-اجتماعی آن‌ها دانست؛ به‌طوری‌که آلودگی محیط زیست در این کشورها را آلودگی وابسته به فقر دانسته‌اند (فطرس، ۱۳۷۵، ص. ۱۲۰). هارینگتون علل ناپایداری را بسیار پیچیده و مبهم معرفی می‌کند که به صورت‌های مختلفی طبقه‌بندی می‌شوند. به‌نظر او، فقر، رشد جمعیت، حق مالکیت منابع ملی و سیاست‌های ملی مهم‌ترین علل ناپایداری را تشکیل می‌دهند (هارینگتون، ۱۹۹۵، ص. ۴۲). در دنیای امروز، کیفیت زندگی در نقاط روستایی

وابستگی بیشتری به کیفیت مکان پیدا کرده است و به عوامل اقلیمی، جنگل‌ها، مراتع و مزارع یا به‌عبارتی دیگر، به منابع طبیعی وابسته است (پارکر و مور، ۲۰۰۸، ص. ۲۳۵). دهستان میانه شهرستان فسا از جمله مناطقی است که دارای شرایط مناسب اقلیمی و جغرافیایی می‌باشد و کشاورزی به‌عنوان منبع اصلی تأمین درآمد و فرصت‌های شغلی، بستر مناسبی را در راستای توسعه روستاهای منطقه به‌وجود آورده است. پیش‌فرض اصلی توسعه پایدار این است که منجر به ارتقای کیفیت زندگی می‌گردد و زدودن فقر شرط لازمی برای تداوم زیست‌محیطی است؛ از این‌رو، در این مقاله موضوع پایداری کشاورزی و ارتباط آن با کیفیت زندگی در مناطق روستایی دهستان میانه در ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته و سعی شده است که مدلی مفهومی برای تبیین ارتباط کیفیت زندگی و پایداری ارائه شود.

۲. روش‌شناسی تحقیق

۲.۱. قلمرو جغرافیایی تحقیق

شهرستان فسا از توابع استان فارس است که مرکز آن شهر فسا می‌باشد و بین ۵۳ درجه و ۱۹ دقیقه تا ۵۴ درجه و ۱۵ دقیقه طول شرقی و ۲۸ درجه و ۳۱ دقیقه تا ۲۹ درجه و ۲۴ دقیقه عرض شمالی واقع شده است. این شهرستان دارای ۴ بخش، ۸ دهستان و ۱۹۲ آبادی دارای سکنه است. دهستان میانه جزو بخش شیبکوه می‌باشد که دارای ۲۳۵۱ خانوار است (سالنامه آماری استان فارس، ۱۳۹۰).

شکل ۱. قلمرو جغرافیایی تحقیق

مأخذ: استانداری فارس، ۱۳۹۱

۲.۲. روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع کاربردی می‌باشد و روش بررسی در آن توصیفی- تحلیلی و پیمایشی است. ابزار اصلی پژوهش حاضر، پرسشنامه‌ای است که روایی محتوایی آن با کسب نظرات متخصصان ترویج کشاورزی، آبیاری و زراعت در مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان فسا و چند تن از اساتید دانشگاه و اعمال اصلاحات لازم، به تأیید نهایی رسیده است. سرپرستان خانوارهای مناطق روستایی دهستان میانه شهرستان فسا (۱)

(۲۳۵۱ نفر) جامعه آماری تحقیق حاضر را تشکیل می‌دهند. برای دستیابی به حجمی منطقی از نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است که با توجه به صفت تحقیق (بهره‌بردار کشاورزی) و حجم جامعه آماری، با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵/۵، رقم ۲ برای t و برای p و q به ترتیب اعداد ۰.۸۱ و ۰.۱۹ در نظر گرفته شد؛ به این ترتیب، ۲۱۸ سرپرست خانوار به عنوان حجم نمونه برای پاسخ‌گویی به سؤال‌های پرسشنامه تعیین گردیدند.

$$n = \frac{(1.96)^2(0.81)(0.19)}{(0.05)^2} = \frac{237}{1.09} = 218$$

$$1 + \frac{1}{2351} \left(\frac{(1.96)^2(0.81)(0.19)}{(0.05)^2} - 1 \right)$$

طیف لیکرت سنجیده شده‌اند که از خیلی کم (۱)، کم (۲)، متوسط (۳)، زیاد (۴) و خیلی زیاد (۵) رتبه‌بندی شدند. جدول (۱) اسامی روستاهای منتخب را نشان می‌دهد:

سپس، اقدام به جمع‌آوری اطلاعات به صورت تکمیل پرسشنامه گردید. در پژوهش حاضر روش نمونه‌گیری تصادفی بوده است که با توجه به حجم سرپرست خانوار و به تناسب در هر روستا لحاظ شده است. همه سؤال‌ها در پرسشنامه براساس

جدول ۱. اسامی روستاهای منتخب و تعداد نمونه‌گیری شده

مأخذ: سالنامه آماری فارس، ۱۳۹۰

دهستان	نام روستا	تعداد خانوار	حجم جمعیت	حجم نمونه	درصد
میانه	میانه	۱۳۱۱	۵۵۹۰	۳۶	۱۶/۵
	نصیرآباد	۴۱۲	۱۷۱۴	۳۰	۱۴
	گهراب	۲۱۵	۸۳۹	۲۷	۱۲/۵
	ابوذرآباد	۲۰۹	۷۹۳	۲۵	۱۱/۵
	بیدزرد	۱۶۳	۷۷۹	۲۲	۱۰
	رحیم‌آباد	۱۴۸	۶۳۸	۲۵	۱۱/۵
	بیشه‌زرد	۹۹	۴۷۲	۱۷	۸
	سده	۵۳	۲۲۴	۱۲	۵/۵
	سعادت‌آباد	۳۰	۱۴۳	۵	۲
	احمدآباد	۳۰	۱۳۰	۱۰	۴/۵
	حسین‌آباد	۲۶	۱۱۶	۵	۲
	شهربانو	۱۱	۶۱	۴	۲
	جمع		۲۷۰۷	۱۱۴۹۹	۲۱۸

نرم‌افزار SPSS از نرم‌افزار مدل‌سازی معادلات ساختاری (Amos) استفاده گردیده است.

۳.۲. شاخص‌های تحقیق

شاخص‌ها باید به گونه‌ای انتخاب گردند که برای ساکنان محلی آشنا باشند و بتوانند آن‌ها را درک کنند (کروبیرو نیکولیر، فراری،

در نهایت، برای رعایت اصول و تکنیک کار و سنجش میزان پایایی در تدوین و تنظیم پرسشنامه، از روش آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS استفاده گردید که نتایج حاصل از آن در جدول (۲) نشان داده شده است. در ادامه برای تحلیل داده‌ها علاوه بر

ژملین، و ژولیت، ۲۰۰۳، ص. ۲۳۳). استفاده از شاخص‌های مناسب قابل استفاده برای تصمیم‌گیرندگان می‌شود (سازمان ملل، ۲۰۰۷، منجر به تصمیم‌گیری بهتر و انجام اقدامات مؤثرتر از طریق ساده‌سازی، شفاف‌سازی و تبدیل انبوهی از اطلاعات به اطلاعات

جدول ۲. مقدار آلفای کرونباخ مشاهده‌شده

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

عنوان	تعداد گویه‌ها	مقدار آلفای کرونباخ
پایداری اقتصادی	۶	۰/۸۶۳
پایداری اجتماعی	۷	۰/۸۸۱
پایداری محیطی	۱۰	۰/۸۳۳
کیفیت آموزشی	۳	۰/۶۴۷
سلامت و درآمد	۷	۰/۷۱۹
کیفیت سکونتگاهی	۵	۰/۶۷۱
کیفیت محیطی	۶	۰/۶۹۳
زیرساخت‌ها	۷	۰/۷۲۴
اوقات فراغت	۳	۰/۷۷۶
امنیت	۳	۰/۶۸۲

جدول ۳. شاخص‌های کشاورزی پایدار

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

عنوان	شاخص‌ها
پایداری اجتماعی	رضایت از شغل کشاورزی، تعلق مکانی، میزان مشارکت اجتماعی در فعالیت‌های روستا، رضایت از آینده شغلی، میزان تمایل به بیمه کردن اراضی، میزان مشارکت در کلاس‌های آموزشی و ترویجی، میزان استفاده از کفاله‌های ارتباطی
پایداری اقتصادی	دسترسی به انواع کودها، دسترسی به ماشین‌آلات کشاورزی، دسترسی به بازار محصولات کشاورزی، سرمایه‌گذاری در امور کشاورزی، دسترسی به انواع بذرها، دسترسی به وام‌ها و اعتبارات بانکی
پایداری محیطی	بهره‌گیری از روش تلفیقی دام و گیاه، استفاده‌نکردن از سموم شیمیایی، میزان استفاده از آیش، استفاده از کود حیوانی برای تقویت خاک، اجرای تناوب زراعی، مصرف کودهای ریز مغذی، محافظت بهتر کمی و کیفی از آب، نسوزاندن کاه و کلش به‌جامانده از برداشت محصول، استفاده‌نکردن از کودهای شیمیایی، استفاده از مبارزه تلفیقی

جدول ۴. شاخص‌های کیفیت زندگی

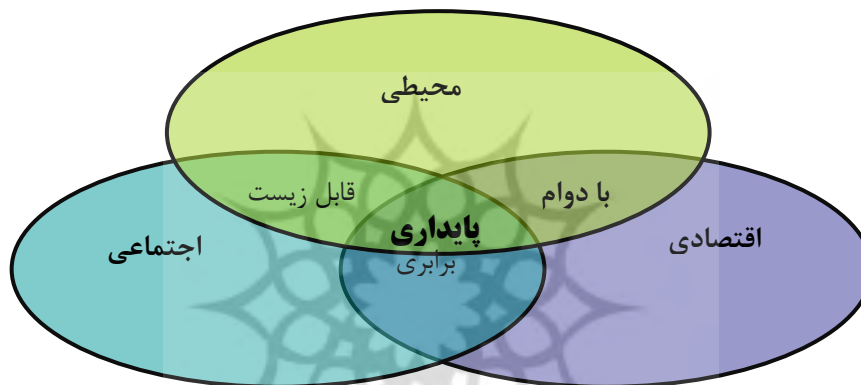
مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

عنوان	شاخص‌ها
کیفیت آموزشی	دارا بودن مدارس با کیفیت مناسب، داشتن معلمان خوب و باتجربه، وجود تجهیزات آزمایشگاهی مناسب در مدارس.
سلامت و درآمد	مصرف هفتگی مواد پروتئینی در برنامه غذایی، مصرف هفتگی میوه و سبزیجات در برنامه غذایی، بهرمندی از خدمات درمانی و بهداشتی (خانه بهداشت، درمانگاه، حمام و مانند این‌ها)، بهرمندی از بیمه روستایی، رضایت از درآمد، داشتن سلامتی جسمانی برای انجام فعالیت، داشتن پس-انداز مناسب.
کیفیت سکونتگاهی	وجود خانه‌های نوساز و بادوام و با کیفیت مناسب، وجود تسهیلات مناسب در واحدهای مسکونی (سیستم گرمایشی، سرویس بهداشتی، حمام)، به‌کارگیری مواد و مصالح مقاوم در ساخت واحدهای مسکونی، رضایت از معماری مسکن، وجود نورگیری و روشنایی کافی در خانه‌ها.
کیفیت محیطی	وجود جایگاه دفن زباله، استفاده از روش‌های بهداشتی جمع‌آوری و دفع فاضلاب، پرهیز از ساخت خانه‌ها در اراضی شیب‌دار و خطرناک، رضایت از محیط روستا از نظر حیوانات مزاحم و ولگرد، میزان رضایت از دفع آب‌های سطحی، میزان رضایت از پاکیزگی محیط روستا.
زیرساخت‌ها	راه ارتباطی مناسب، دسترسی به وسایل حمل‌ونقل مناسب، طی کردن فاصله زمانی محدود برای دسترسی به شهر، بهرمندی از آب آشامیدنی سالم، وجود جایگاه توزیع مواد سوختی، دسترسی به خدمات مالی و اعتباری، به‌کارگیری فناوری‌های ارتباطی.
اوقات فراغت	وجود امکانات مناسب ورزشی (باشگاه و زمین ورزشی)، وجود امکانات مناسب فرهنگی در روستا، توان به مسافرت رفتن سالانه به همراه خانواده.
امنیت	دسترسی به پاسگاه و پلیس در لحظات اضطراری، وجود اتحاد و انسجام و نبود نزاع و کشمکش میان ساکنان، داشتن امنیت عمومی.

۳. مبانی نظری تحقیق

مفهوم توسعه پایدار رویکرد گسترده‌ای است که در زمینه مسائل اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی ناشی از فعالیت‌های مختلف انسان مطرح گردید (مولر، ۱۹۹۸، ص ۹). ریشه این مباحث از گزارش کمیسیون برانت لند با عنوان «آینده مشترک ما» نشأت می‌گیرد. شناخته‌شده‌ترین تعریف درباره توسعه پایدار نیز در همین گزارش ارائه گردید. این کمیسیون توسعه پایدار را توسعه‌ای می‌داند که نیازهای زمان حال را برطرف سازد؛ بدون آنکه از توانایی نسل‌های آینده برای ارضای نیازهایشان مایه بگذارد (سیوار، محمودولالم، وحید مورا، و الامین، ۲۰۰۹، ص ۳۱۰). به عقیده تایلر (۲۰۰۲، ص ۲) مفهوم توسعه پایدار مرحله مهمی در نظریه محیطی است؛ زیرا

ثابت می‌کند جامعه چگونه باید خودش را سازمان‌دهی کند. در ایالت استرالیا غربی پایداری را پدیده‌ای می‌دانند که در نتیجه برخورد نیازهای نسل‌های کنونی و آینده از طریق یکپارچگی حفظ محیط-زیست، پیشرفت اجتماعی و موفقیت اقتصادی حاصل می‌گردد (نیومن و روو، ۲۰۰۳، ص ۲۴)؛ بنابراین، تحول به سوی سطحی پایدار از توسعه غالباً برآمده از روابط دینامیکی پیچیده بین موضوعات محیطی، اجتماعی و اقتصادی است (کریلا و تائو، ۲۰۱۰، ص ۲۷۹)؛ دودی، کارنی، بری، مولز، و ارگان، ۲۰۰۹، ص ۱۱۳۱)؛ براین اساس، همان‌طور که شکل (۲) نشان می‌دهد، توسعه پایدار را می‌توان دارای سه بعد اصلی اقتصادی، اجتماعی و محیطی دانست

شکل ۲. ابعاد توسعه پایدار

مأخذ: بسحاق، افضل‌نیا، و مرادی، ۲۰۱۲، ص ۵۵۲

مزرعه پایدار باید به اهداف اقتصادی و نیز به اهداف زیست‌محیطی بدون از دست دادن جنبه‌ای از جنبه‌های اجتماعی مانند خانواده، رفاه جامعه، کیفیت زندگی، سلامتی انسان، نیروی کار، مدیریت مورد نیاز و غیره دست یابد (دن بیگلار و سوودی، ۲۰۰۰، ص ۳۴۸). تاتلیدیل، بوز، و تاتلیدیل (۲۰۰۹، ص ۱۰۹۲) نیز اشاره کردند که پایداری از راه یکپارچه‌سازی فرایند توسعه از طریق سه بعد اقتصادی، اجتماعی و محیطی به دست می‌آید که به حفاظت و مدیریت قابل اجرا برای تضمین پایداری محیطی از منابع طبیعی، اشتغال بلندمدت و ثبات درآمد در راستای رسیدن به پایداری اقتصادی و مشارکت قوی از سوی جامعه کشاورزی برای رسیدن به پایداری اجتماعی منجر خواهد شد.

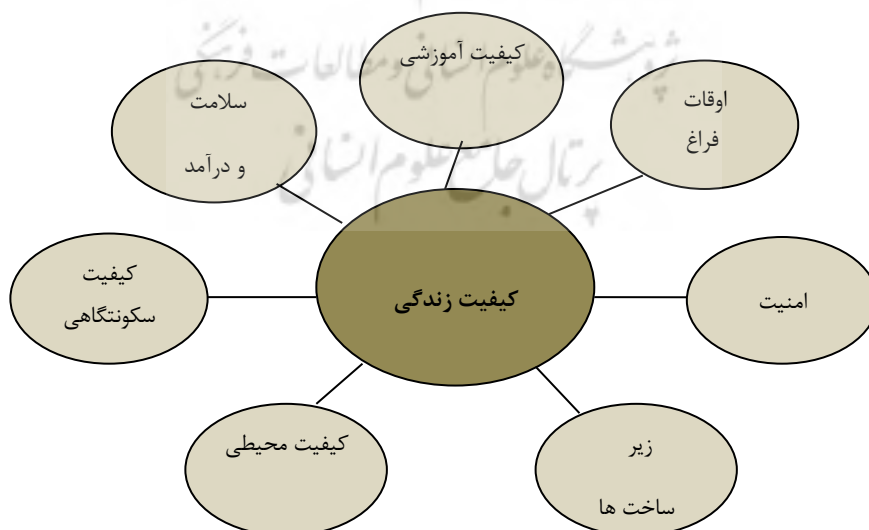
یکی دیگر از مسائلی که در راستای بحث‌های توسعه پایدار همواره مطرح بوده است، مبحث کیفیت زندگی می‌باشد. شناخت، اندازه‌گیری و بهبود کیفیت زندگی از اهداف عمده محققان، برنامه‌ریزان و دولت‌ها در چند دهه اخیر بوده است. این عرصه علمی و تحقیقاتی مورد توجه تعداد زیادی از رشته‌ها از جمله جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، اقتصاد،

یکی از جنبه‌های مهم در توسعه پایدار، کشاورزی پایدار است. اساساً تعریف واحدی برای کشاورزی پایدار وجود ندارد (ساداتی، شعبانعلی فمی، اسدی، و ساداتی، ۲۰۱۰، ص ۴۲۲)؛ گومز-لیمون و ریسگو، ۲۰۰۹، ص ۳۳۴۵؛ دکویجر، ووسینک، استریک، و رنکما، ۲۰۰۲، ص ۹). این اصطلاح دربرگیرنده طیف گسترده‌ای از روش‌های نو سازی و دگرگونی اساسی در کشاورزی صنعتی پیشرفته تا روش‌هایی مشتمل بر تکنولوژی‌های سازگار با کشاورزی متداول است (رضایی-مقدم و حیاتی، ۱۳۷۷، ص ۴۸). برخی از متخصصان از دید اکولوژیک به کشاورزی پایدار می‌نگرند و برخی دیگر، این اصطلاح را فراتر از تضمین جنبه‌های اکولوژیک صرف می‌دانند و آن را دربرگیرنده جنبه‌های اخلاق، رشد پایدار، پایداری نهادها و جوامع روستایی نیز می‌دانند (رضایی‌مقدم و کرمی، ۱۳۸۵، ص ۵۶). دسیلوا و همکارانش معتقد هستند که کشاورزی پایدار رویکردی برای تضمین پایداری اقتصادی، اجتماعی و اکولوژیک است که براساس یک الگوی برابر نامیده شده است (دسیلوا، مان، و هاپرول ازریل، ۲۰۱۱، ص ۲۲۷)؛ از این رو، یک

می‌باشد. در واقع، نظریه کیفیت زندگی، ترویج و توسعه مفاهیم کیفیت محیط زندگی مردم است تا بهترین شیوه‌های زیستی برای آن‌ها فراهم شود (گرچی، زیمبرک و تارتینک، مارکوینا، و جورا، ۲۰۱۰، ص. ۵۵۴)؛ بنابراین، هدف غایی مطالعه کیفیت زندگی و کاربرد آن برای این است که مردم قادر به داشتن یک زندگی با کیفیت بالا باشند؛ به طوری که این زندگی هدفمند و نیز لذت‌بخش باشد (پارکر و مور، ۲۰۰۸، ص. ۳۶). با این وجود، هنوز یک تعریف قابل قبول جهانی برای این مفهوم ارائه نشده است؛ زیرا، بسیاری از محققان بر این باور هستند که کیفیت زندگی مفهومی چندوجهی، نسبی، متأثر از زمان، مکان، ارزش‌های فردی و اجتماعی است. کیفیت زندگی به وسیله نیروهای بیرونی مرتبط با افراد یا گروه‌های اجتماعی مثل تکنولوژی تولید، زیرساخت‌ها، روابط با سایر گروه‌ها، نهادهای جامعه، محیط طبیعی و همچنین به وسیله نیروهای درونی مثل تعاملات درون جامعه و ارزش‌های شخص یا جامعه تعیین می‌شود (داس، ۲۰۰۸، ص. ۲۹۸).

به طور کلی، به دلیل نبود یک چارچوب دقیق و منطقی برای سنجش و ارزیابی شرایط و وضعیت رفاهی یا کیفیت زندگی در نقاط روستایی، مؤسسه تحقیقات سنجش کیفیت زندگی کرده است که عبارت‌اند از: بهداشت، تغذیه، محیط طبیعی، اوقات فراغت، امنیت، آموزش و درآمد (ویلیام، ۱۹۹۸، ص. ۹۱۷). توسعه اجتماعی ملل متحد اقدام به تعریف مقیاس‌هایی در سطح جهانی برای با توجه این به توضیحات می‌توان کیفیت زندگی را در ابعادی به صورت شکل (۳) نشان داد:

علوم محیطی، جغرافیا، پزشکی و ... است. از دهه ۱۹۶۰ کیفیت زندگی به یکی از موضوعات مورد علاقه علوم اجتماعی تبدیل شده است؛ زیرا، در این دهه مشخص شد که رشد و توسعه اقتصادی لزوماً منجر به بهبود زندگی مردم یک کشور نمی‌شود (داس، ۲۰۰۸، ص. ۲۹۸). کیفیت زندگی مفهومی چندبعدی است که دربرگیرنده ابعادی چون سلامت بدنی، سلامت روانی، شرایط اقتصادی، باورهای شخصی و تعامل با محیط است (کار، تامسون، و کیروان، ۱۹۹۶). کیفیت زندگی مفهومی است که وضعیت زندگی بشری را تعریف می‌نماید. با توجه به اینکه این وضعیت با چند عامل و ویژگی قابل انعکاس است، معمولاً کیفیت زندگی مترادف با رفاه، امکانات، رضایت زندگی، شکوفایی، تحقق نیازها، قدرت زندگی، توسعه قابلیت‌ها، فقر، فقر انسانی، استانداردهای زندگی و توسعه به کار می‌رود (مک‌گیلوی، ۲۰۰۷، ص. ۳۶). زلینیسکا و دزیرا (۲۰۱۰، ص. ۱) معتقد هستند که کیفیت زندگی سطح تحقق نیازهای انسان را منعکس می‌کند. فینویک و همکارانش کیفیت زندگی را مفهومی اجتماعی می‌دانند که خود معنای واقعی ندارد؛ بلکه افراد به آن معنا می‌بخشند (کلادس و دانه، ۱۹۹۹، ص. ۴۴۶). براساس دیدگاه پال و کومار (۲۰۰۵، ص. ۸۱)، کیفیت زندگی معیاری برای سنجش میزان برآورده شدن نیازهای روحی- روانی و مادی جامعه تعریف گردیده است و در این زمینه از کیفیت زندگی روستایی نیز به مفهوم چگونگی شرایط و وضعیت خانواده‌های روستایی یاد شده است. مطالعه کیفیت زندگی بررسی عوامل مؤثر در احساس خوب داشتن، مفهوم زندگی و شادی‌های مردم

شکل ۳. ابعاد کیفیت زندگی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

۴. یافته‌های تحقیق

در اولین گام پژوهش شاخص‌های اولیه وارد مدل عاملی شدند؛ به این ترتیب که ابعاد توسعه پایدار کشاورزی و کیفیت زندگی به صورت جداگانه وارد تحلیل عاملی گردیدند. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که در هر دو بخش توسعه پایدار کشاورزی و کیفیت زندگی یک عامل دارای مقادیر ویژه بزرگ‌تر از ۱ می‌باشد.

همان‌طور که در جدول (۵) نشان داده شده است، مجموع درصد واریانسی که سه بعد اجتماعی، اقتصادی و محیطی توسعه پایدار کشاورزی تبیین می‌کنند، حدود ۸۵٪ می‌باشد که درصد بسیار بالایی است. در جدول (۶) عامل استخراج شده کیفیت زندگی نشان داده شده است. مجموع درصد واریانسی که عامل کیفیت زندگی تبیین می‌کند، حدود ۴۰٪ می‌باشد.

جدول ۵. عامل استخراج شده، مقادیر ویژه و درصد تبیین واریانس ابعاد توسعه پایدار کشاورزی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

عوامل	مقادیر ویژه اولیه			استخراج مجموع ضرایب عوامل		
	مجموع	واریانس %	تجمعی %	مجموع	واریانس %	تجمعی %
۱	۲/۵۳۹	۸۴/۶۲۷	۸۴/۶۲۷	۲/۵۳۹	۸۴/۶۲۷	۸۴/۶۲۷
۲	۰/۲۴۸	۸/۲۵۷	۹۲/۸۸۵			
۳	۰/۲۱۳	۷/۱۱۵	۱۰۰/۰۰۰			

جدول ۶. عامل استخراج شده، مقادیر ویژه و درصد تبیین واریانس ابعاد کیفیت زندگی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

عوامل	مقادیر ویژه اولیه			استخراج مجموع ضرایب عوامل		
	مجموع	واریانس %	تجمعی %	مجموع	واریانس %	تجمعی %
۱	۲/۷۹۵	۳۹/۹۲۳	۳۹/۹۲۳	۲/۷۹۵	۳۹/۹۲۳	۳۹/۹۲۳
۲	۰/۸۹۴	۱۲/۷۶۸	۵۲/۶۹۱			
۳	۰/۸۷۰	۱۲/۴۲۸	۶۵/۱۲۰			
۴	۰/۷۵۲	۱۰/۷۴۴	۷۵/۸۶۳			
۵	۰/۶۲۰	۸/۸۶۲	۸۴/۷۲۵			
۶	۰/۵۹۲	۸/۴۵۳	۹۳/۱۷۸			
۷	۰/۴۷۸	۶/۸۲۲	۱۰۰/۰۰۰			

Bartlett's Test = /
 Sig = /
 KMO = /

پس از این مرحله، مدل تحقیق مبنی بر ارتباط بین توسعه پایدار کشاورزی با کیفیت زندگی طراحی گردید. نتایج جدول (۷) نشان می‌دهد شاخص‌های برازش مدل در شرایط نسبتاً خوبی قرار دارند. شاخص برازش مطلق (CMIN/DF) در

شرایط مطلوبی قرار دارد. اغلب محققان مقادیر بین ۲ تا ۳ را برای این شاخص قابل قبول می‌دانند (قاسمی، ۱۳۸۹، ص. ۱۳۰). شاخص‌های نیکویی برازش (GFI) و نیکویی برازش اصلاح شده (AGFI) در شرایط خوبی هستند. از نظر شاخص-

های تطبیقی (CFI, TLI, IFI, RFI, NFI) مدل در شرایط قابل‌قبولی قرار دارد. شاخص‌های برازش مقتصد ($PNFI$ ، $PCFI$) نیز وضعیت خوبی دارند. در نهایت، ریشه دوم میانگین

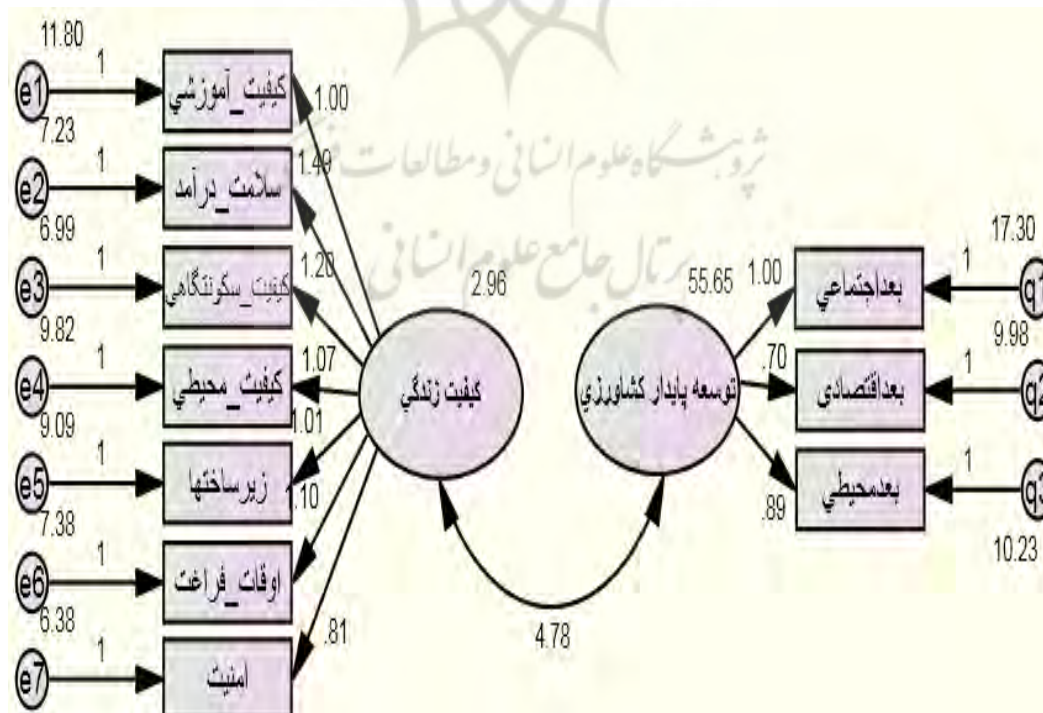
جدول ۷- شاخص‌های برازش مدل

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

$CMIN$	DF	$CMIN/DF$	GFI	$AGFI$	NFI	RFI	IFI	TLI	CFI	$PNFI$	$PCFI$	$RMSEA$
۹۶/۸۹۴	۳۴	۲/۸۵۰	۰/۹۳۸	۰/۸۹۴	۰/۸۹۸	۰/۸۷۱	۰/۹۲۴	۰/۸۹۸	۰/۹۲۳	۰/۶۷۱	۰/۶۹۷	۰/۰۷۹

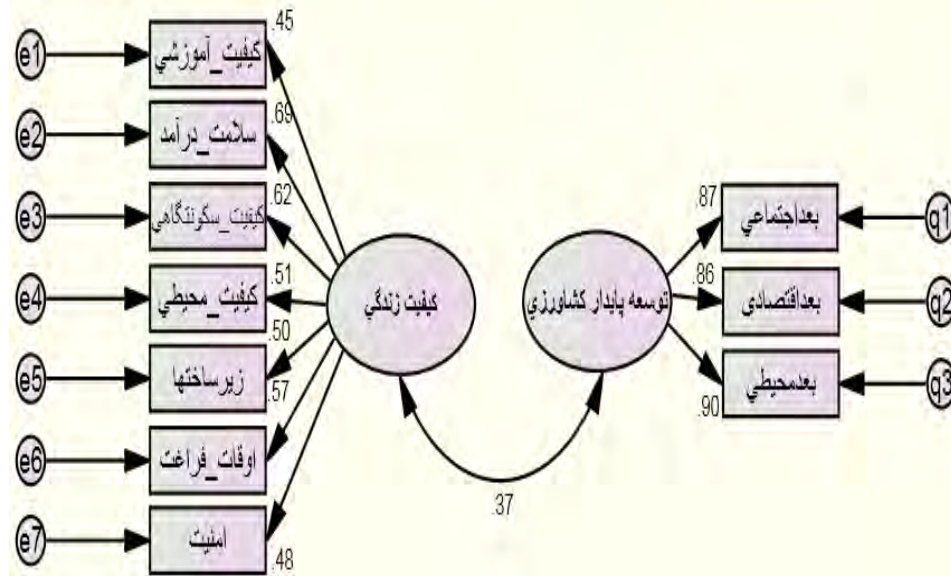
زندگی در مناطق روستایی نقش دارند؛ اما بعد سلامت و درآمد بیشترین تأثیر را در متغیر پنهان کیفیت زندگی داشته است. در بین ابعاد، درآمد بیشترین تأثیر را در متغیر پنهان کیفیت زندگی داشته است. در بین ابعاد توسعه پایدار کشاورزی هر سه بعد اجتماعی، اقتصادی و محیطی تقریباً به یک اندازه در ایجاد متغیر پنهان نقش داشته‌اند. ضریب لاندای محاسبه‌شده در این ابعاد به ترتیب ابعاد اجتماعی، اقتصادی و محیطی با ۰/۸۷، ۰/۸۶ و ۰/۹۰ است.

شکل (۴) مدل تحقیق با ضرایب غیراستاندارد و شکل (۵) مدل تحقیق با ضرایب استاندارد شده را نشان می‌دهد. نتایج حاکی از آن است که بین کیفیت زندگی و توسعه پایدار کشاورزی همبستگی مثبت وجود دارد. ارتباط بین این دو متغیر ۰/۳۷ درصد است. در ابعاد کیفیت زندگی بیشترین نقش در بعد سلامت و درآمد مشاهده می‌گردد. ضریب محاسبه‌شده در رابطه بین متغیر پنهانی کیفیت زندگی با سلامت و درآمد با ضریب لاندای ۰/۶۹ بیشترین و با کیفیت آموزشی با ضریب لاندای ۰/۴۵ کمترین است. همه ابعاد در به‌وجود آمدن کیفیت

شکل ۴. مدل تحقیق با ضرایب غیراستاندارد شده

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

شکل ۵. مدل تحقیق با ضرایب استاندارد شده

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

دارد. همچنین، بین متغیر پنهانی کیفیت زندگی با متغیرهای مشاهده شده (کیفیت آموزشی، سلامت و درآمد، کیفیت سکونتگاهی، کیفیت محیطی، زیرساخت‌ها، اوقات فراغت و امنیت) با توجه به اینکه همه بارهای عاملی تفاوت معناداری با صفر دارند، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (جدول ۸):

شاخص‌های جزئی برآزش (نسبت بحرانی و سطح معناداری آن‌ها) نشان می‌دهند که همه بارهای عاملی تفاوت معناداری با صفر دارند ($P < 0.05$)؛ در نتیجه، بین متغیرهای پنهانی توسعه پایدار کشاورزی و متغیرهای مشاهده گر (ابعاد اجتماعی، اقتصادی و محیطی) رابطه مثبت و معناداری وجود

جدول ۸. برآوردهای غیراستاندارد عامل‌های تبیین‌کننده مدل پژوهش

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

متغیرها		Estimate	S.E.	C.R.	P
کیفیت آموزشی	<--- کیفیت زندگی	۱/۰۰۰			
سلامت و درآمد	<--- کیفیت زندگی	۱/۴۹۲	۰/۲۶۰	۵/۷۴۰	۰/۰۰۰
کیفیت سکونتگاهی	<--- کیفیت زندگی	۱/۱۹۸	۰/۲۱۸	۵/۵۰۲	۰/۰۰۰
کیفیت محیطی	<--- کیفیت زندگی	۱/۰۶۷	۰/۲۱۳	۵/۰۱۱	۰/۰۰۰
زیرساخت‌ها	<--- کیفیت زندگی	۱/۰۰۸	۰/۲۰۳	۴/۹۷۵	۰/۰۰۰
اوقات فراغت	<--- کیفیت زندگی	۱/۰۹۹	۰/۲۰۶	۵/۳۲۸	۰/۰۰۰
امنیت	<--- کیفیت زندگی	۰/۸۰۷	۰/۱۶۵	۴/۸۸۲	۰/۰۰۰
بعد اجتماعی	<--- توسعه پایدار کشاورزی	۱/۰۰۰			
بعد اقتصادی	<--- توسعه پایدار کشاورزی	۰/۷۰۳	۰/۰۴۲	۱۶/۸۶۵	۰/۰۰۰
بعد محیطی	<--- توسعه پایدار کشاورزی	۰/۸۸۹	۰/۰۵۰	۱۷/۹۱۱	۰/۰۰۰

۴۰٪ از واریانس کیفیت زندگی را در مناطق روستایی تبیین کنند. در این راستا متغیر سلامت و درآمد بیشترین نقش را در کیفیت زندگی ساکنان روستا داشته است. گرجی، زیمبرک و تارتینک، مارکوینا، و جورا (۲۰۱۰) در تحقیق خود نشان دادند

۵. بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاکی از بررسی متغیرهای مشاهده شده کیفیت زندگی نشان می‌دهد که تمامی متغیرها تأثیر مثبتی بر کیفیت زندگی در نواحی روستایی داشته‌اند این متغیرها قادر هستند حدود

زندگی تأکید دارد. تجربه چند دهه برنامه‌ریزی در کشور نشان می‌دهد که صرف ارائه خدمات و امکانات باعث رضایت از زندگی و جلوگیری از مهاجرت‌های روستایی نمی‌شود. آنچه امروزه بیش از هر زمانی دیگر مورد نیاز جامعه روستایی است، داشتن اشتغال پایدار است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد در مناطقی که همچنان شرایط جغرافیایی و اقلیمی مناسبی برای کشاورزی وجود دارد، توجه به بخش کشاورزی و داشتن نگاه بلندمدت به این بخش می‌تواند در توسعه روستایی و بالارفتن سطح کیفیت زندگی روستاییان نقش مهمی ایفا کند. نکته‌ای که باید آن را مورد توجه قرار داد، این است که فضاهای جغرافیایی شرایط و ویژگی‌های متفاوتی نسبت به یکدیگر دارند. این مسئله بدان معنی است که مناطق روستایی در ایران نیازمند استراتژی‌های متنوع و متفاوتی برای توسعه هستند؛ به این ترتیب، هر فضای جغرافیایی بنابر ماهیتی که آن فضا دارد، باید ارزیابی گردد و درباره آن برنامه‌ریزی شود؛ بنابراین، در مناطق با قابلیت مناسب برای کشاورزی توجه به این بخش و حتی ایجاد و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی مرتبط می‌تواند زمینه‌ساز توسعه روستایی گردد.

یادداشت‌ها

1. Altieri
2. Bosshaq, Afzalnia, & Moradi.
3. Burke, Huda, Hamza, & Azam
4. Carr, Thompson, & Kirwan
5. Cirella & Tao
6. Collados & Duane
7. Corbiere-Nicollier, Ferrari, Jemelin, & Jolliet
8. D Silva, Man, & Hayrol Azril
9. Das
10. De Koeijer, Wossink, Struik, & Renkema
11. Den Biggelaar & Suvedi
12. Doody, Kearney, Barry, Moles, & O'Regan
13. Essiet
14. Gomez-Limon & Riesgo
15. Grgi, Zimbek, Tratnik, Markovina, & Jura
16. Harrington
17. McGillivray
18. Muller
19. Newman & Rowe
20. Pacione
21. Pal & Kumar
22. Parker & Moore
23. Sadati, Shaabanali Fami, Asadi, & Sadati
24. Siwar, Mahmudul Alam, Wahid Murad, & Al-Amin
25. Tatlidil, Boz, Tatlidil

که یکی از مهم‌ترین مواردی که باعث کاهش رضایت زندگی و مهاجرت در مناطق روستایی کرواسی شده است، امکانات و درآمد پایین و نیز خدمات اجتماعی و بهداشتی و درمانی ضعیف‌تر در روستاها است. توجه به اینکه سلامت و درآمد یکی از پایه‌ترین نیازهای انسانی می‌باشد، می‌تواند نقش مهمی در کیفیت زندگی مناطق روستایی ایفا کند؛ اگرچه همه این متغیرها در تعیین کیفیت زندگی در نواحی روستایی نقش دارند و توجه به همه این متغیرها در برنامه‌ریزی‌ها ضروری است. در بین ابعاد توسعه پایدار کشاورزی هر سه بعد نسبت تقریباً یکسانی از واریانس پایداری نظام کشاورزی را تبیین می‌کنند. این نسبت حدود ۸۵٪ می‌باشد که درصد بسیار بالایی است. یافته‌های تحقیقات تاتلیدیل، بوز، و تاتلیدیل (۲۰۰۹) و مولر (۱۹۹۸) نیز حاکی از آن است که برای رسیدن به هدف پایداری در بخش کشاورزی باید بر دستیابی به خواسته‌های مورد نظر که به صورت گسترده‌ای در نظام‌های اقتصادی، اجتماعی و محیطی گسترش یافته است، تمرکز گردد؛ بنابراین، با توجه به معنادار بودن بعد اجتماعی در توسعه پایدار کشاورزی، گسترش هرچه بیشتر فعالیت‌های تعاونی و مشارکتی در بین کشاورزان و جلب مشارکت واقعی آن‌ها می‌تواند گام مفیدی در راستای پایداری نظام کشاورزی منطقه باشد. از آنجایی که بعد اقتصادی نیز در توسعه پایدار کشاورزی معنادار بوده است، توسعه و تداوم روند پرداخت وام‌های کم‌بهره در راستای تشویق کشاورزان منطقه و تعیین قیمت تضمینی متناسب با هزینه‌های تولید یکی دیگر از مواردی است که می‌تواند نقش مؤثری در توسعه پایدار کشاورزی ایفا کند. بعد محیطی یکی دیگر از ابعاد مهم و اساسی است که در توسعه پایدار کشاورزی نقش مهمی دارد. شرایط ارضی و میزان آب، هر دو از مسائل مهم در پایداری نظام کشاورزی می‌باشند؛ از این رو، یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی با هدف بهبود مکانیزاسیون کشاورزی و بهبود مدیریت منابع روستایی و کشاورزی به‌ویژه مدیریت منابع آب و خاک به‌عنوان سرمایه‌های حیاتی و نیز به‌کارگیری تناوب زراعی مناسب، مدیریت تلفیقی آفات و کاربرد کودهای حیوانی و سبز از جمله مواردی هستند که می‌توانند در توسعه پایدار کشاورزی مؤثر باشند. مدل پژوهش به‌خوبی پیچیدگی ارتباطات بین متغیرهای توسعه پایدار کشاورزی و کیفیت زندگی در مناطق روستایی را نشان می‌دهد. در واقع، الگوی بررسی‌شده در این پژوهش به وجود رابطه مستقیم و معنادار پایداری کشاورزی و کیفیت

29. ZielinskaWczkowska & dziora-Kornatowska

26. Taylor
27. United Nations
28. William

کتابنامه

۱. رضایی مقدم، ک.، و حیاتی، د. (۱۳۷۷). چارچوب مفهومی و مراحل تغییر در انگاره‌ها و ایستارها به منظور گذار از کشاورزی متداول به کشاورزی پایدار. *فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه*، ۸(۲۲)، ۴۷-۶۵.
۲. رضایی مقدم، ک.، و کرمی ع. ا. (۱۳۸۵). ترویج کشاورزی، فقر و کشاورزی پایدار: کاربرد تحلیل مسیر (Path Analysis). *فصلنامه علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، ۲(۱)، ۷۲-۵۵.
۳. استانداری فارس. (۱۳۹۰). *سالنامه آماری استان فارس*. شیراز: استانداری فارس.
۴. فطرس، م. (۱۳۷۵). توسعه پایدار: جمعیت، فقر و محیط زیست. *فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه*، ۴(۱۳)، ۱۳۱-۱۱۹.
۵. قاسمی، و. (۱۳۸۹). *مدلسازی معادله ساختاری در پژوهش‌های اجتماعی با کاربرد Amos Graphic*. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
6. Altieri, M. A. (1992). Sustainable agricultural development in Latin America: Exploring the possibilities. *Agriculture, Ecosystems and Environment*, 39(1), 1-2.
7. Bosshaq, M. R., Afzalinia, F., & Moradi, H., (2012). Measuring indicators and determining factors affecting sustainable agricultural development in rural areas - A case study of Ravansar, Iran. *International Journal of Agriscience*, 2(6). 550-557.
8. Burke, F., UL Huda, S., Hamza, S., & Azam, M., (2005). Disparities of agricultural productivity in Balochestan (A GIS perspective). *Pakistan Geographical Review*, 27(1), 27-34.
9. Carr, A. J., Thompson, P. W., & Kirwan, J. R. (1996). Quality of life measures. *British Journal of Rheumatology*, 35(1), 275-281.
10. Cirella, G. T., & Tao, L. (2010). The index of sustainable functionality: An application for measuring sustainability. *International Journal of Human and Social Sciences*, 5(5), 279-285.
11. Collados, C., & Duane, T. P. (1999). Analysis natural capital quality of life: A model for evaluating the sustainability of alternative regional development paths. *Ecological Economics*, 30(3), 441-460.
12. Corbiere-Nicollier, T., Ferrari, Y., Jemelin, C., & Jolliet, O. (2003). Assessing sustainability: An assessment framework to evaluate Agenda 21 actions at the local level. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 10(3), 225-237.
13. D Silva, J. L., Man, N., & Hayrol Azril. M. S. (2011). Acceptance of sustainable agricultural practices: The case of crop farmers. *American Journal of Agricultural and Biological Sciences*, 6(2), 227- 230.
14. Das, D. (2008). Urban quality of life: A case study of Guwahati. *Social Indicators Research*, 88(2), 297-310.
15. De Koeijer, T. J., Wossink, G. A. A., Struik, P. C., & Renkema, J. A. (2002). Measuring agricultural sustainability in terms of efficiency: The case of Dutch sugar beet growers. *Journal of Environmental Management*, 66(1), 9- 17.
16. Den Biggelaar, C., & Suvedi, M. (2000). Farmers definitions, goals, and bottlenecks of sustainable agriculture in the North-Central region. *Journal of Agriculture and Human Values*, 17(4), 347- 358.
17. Doody, D. G., Kearney, P., Barry, J., Moles, R., & O'Regan, B. (2009). Evaluation of the Q-method as a method of public participation in the selection of sustainable development indicators. *Ecological Indicators*, 9(6), 1129° 1137.
18. Essiet, E. U. (2001). Agricultural sustainability under small-holder farming in Kano, Northern Nigeria. *Journal of Arid Environments*, 48(1), 1-7.
19. Gomez-Limon, J. A., & Riesgo, L. (2009). Alternative approaches to the construction of a composite indicator of agricultural sustainability: An application to irrigated agriculture in the Duero basin in Spain. *Journal of Environmental Management*, 90(11), 3345- 3362.

20. Grgi, I., Zimbrek, T., Tratnik, M., Markovina, J., & Jura, J. (2010). Quality of life in rural areas of Croatia: To stay or to leave? *African Journal of Agricultural Research*, 5(8), 653-660.
21. Harrington, L. (1995). Sustainability in perspective: Strengths and limitations of farming systems research in contributing to a sustainable agriculture. *Journal of Sustainable Agriculture*, 5(1/2), 41-59.
22. Mc Gillivray, M. (2007). *Human well-being, concept and measurement*. New York: Palgrave MacMillan.
23. Muller, S. (1998). *Evaluating the sustainability of agriculture, the case of the Reventado river watershed, Costa Rica*. GTZ, Eschborn, Germany.
24. Newman, P., & Rowe, M. (2003). *Hope for the future: The Western Australian state sustainability strategy*. Sustainability Policy Unit, Department of Premier and Cabinet, September. Retrieved from <http://www.sustainability.dpc.wa.gov.au/docs/Final%20Strategy/pdf>.
25. Pal, A. K., & Kumar, U. C. (2005). Quality of life concept for the evaluation of societal development of rural community in West Bengal, India. *Rural Development*, 15(2), 83-93.
26. Parker, J. S., & Moore, R. H. (2008). Conservation use and quality of life in rural community: An extension of Goldschmidt's findings. *Southern Rural Sociology*, 23(1), 235-236.
27. Sadati, S. A., Shaabanali Fami, H., Asadi, A., & Sadati, S. A. (2010). Farmer's Attitude on Sustainable Agriculture and its Determinants: A Case Study in Behbahan County of Iran, *Research Journal of Applied Sciences, Engineering and Technology*, 2(5), 422-427.
28. Siwar, C., Mahmudul Alam, M., Wahid Murad, M., & Al-Amin, A. G. (2009). A Review of the linkages between climate change, agricultural sustainability and poverty in Malaysia. *International Review of Business Research Papers*, 5(6), 309-321.
29. Tatlidil, F. F., Boz, I., & Tatlidil, H. (2009). *Farmers' perception of sustainable agriculture and its determinants: A case study in Kahramanmaraş province of Turkey*. *Environment, Development and Sustainability*, 11(6), 1091-1106.
30. Taylor, J. (2002). *Sustainable development a dubious solution in search of a problem*. Retrieved from <http://www.cato.org/pubs/pas/pa-449es.html>.
31. United Nations. (2007). *Indicators of sustainable development: guidelines and methodologies*. New York.
32. William, W. E. (1988). The color line and the quality of life in America. *Journal of the American Statistical Association*, 83(4), 917-918.

Presenting a Model to Explain the Relationship between the Sustainability of the Farming System and Life Quality in Rural Areas (Case study: Miandeh Dehestan of Fasa County)

Mohammad Reza Bosshaq*^۱, Ahmad Taghdisi^۲, Hamzeh Rahimi^۳

1. Ph.D. Student in Geography and Rural Planning, Isfahan University, Isfahan, Iran

2. Assistant Prof., Geography and Rural Planning, Isfahan University, Isfahan, Iran

3. MSc. in Geography and Rural Planning, Isfahan University, Isfahan, Iran.

Received: 3 July 2013

Accepted: 25 Oct 2013

Abstract

Purpose: In this study, the relationship between sustainable agriculture and the quality of life in rural areas is Miandeh Dehestan in Fasa County is examined.

Methodology: This study is descriptive-analytic and a survey research method was employed. Data was collected through field studies. The research population of this study was the head of the rural families of Mianded in Fasa. Using the Cochran formula, a sample of 218 was selected and a questionnaire was given to them. Cronbach alpha coefficient was calculated to determine the reliability of the questionnaire. It indicated that it was a reliable research tool.

Finding: The results of the statistical analysis indicate that the positive relationship between quality of life and sustainable development of agriculture was significant. The partial indices of fit (relative to the critical significance level) indicate that all of the factor loadings are significantly different from zero. Among the latent variables, the sustainable agriculture and the quality of life variables viewer (social, economic, environmental and quality of education, health and income, quality of habitat, environmental quality, infrastructure, leisure and security) have a significant positive relationship.

Research limitation: The lack of access to information about agriculture and the quality of life brought some problems in this research.

Practical implication: According to findings of this study, paying more attention to the quality of life for people who live in rural areas and their problems should be among the priorities of administrators. The problems such as such as housing, water, electricity, creating employment and income, and building the roads are among the inevitable necessities in rural areas.

Original/ value: The value of this study lies in the fact that it is among the few studies focusing on the relationship between quality of life and agriculture. Furthermore, it can be considered as an innovation.

Keywords: Sustainable development, sustainable agriculture, quality of life, rural areas, Miandeh Dehestan in Fasa County.

How to cite this article:

Bosshaq, M.R., Taghdisi, A., & Rahimi, H. (2014). Presenting a model to explain the relationship between the sustainability of the farming system and life quality in rural areas (Case study: Miandeh Dehestan of Fasa County). *Journal of Research & Rural Planning*, 3(6), 27-38.

URL <http://jrrp.um.ac.ir/index.php/RRP/article/view/25247>

ISSN: 2322-2514

eISSN: 2383-2495